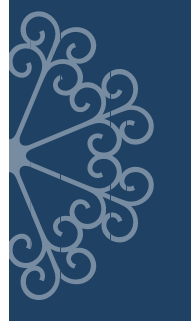

ישיבת מיר ירושלים Yeshivas Mir Yerushalayim

בית מדרש

גיליון שבועי
לתלמידי, בוגרי
וידידי ישיבת מיר

206

פרשת מקץ - חנוכה

גליון מוגדל
על ענייני חנוכה
מתורת רבותינו

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מגן המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוביץ זצוק"ל ממיר)

כבה אורו של עולם

יחד עם כל בית ישראל שבורים ורצוצים הננו אוי לנו כי הושברנו על כי שקעה השמש בצהריים בהסתלקותו לשמו רום של רבן של ישראל גאון הדור פארו והדרו רוח אפינו אשר אמרנו בצילו נחיה עמוד האש שלפני המחנה אשר עמד תדיר בימין עוז לטובת הישיבה הקד' תלמידיה וראשיה זצוק"ל ויבדלחט"א ונהנו ממנו עצה ותושיה בכל עניינה

מרנא ורבנא

רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצללה"ה

אשר נתבקש לישיבה של מעלה לדאבון כל לב ביום שלישי ערב חנוכה
תורה תורה חגרי שק והתפלשי באפרים, אבל יחיד עשי לך ומספד תמרורים, על תופשי משוטיך ופורשי מכמורים, מלחיק וחובליך במים אדירים, עורכי מערכך מישרי הדורים, מפענחי צפוניך ומגלי מסתורים

המתאבלים מרה
ישיבת מיר

דבר הישיבה

אבל יחיד עשי לך

פינה מיוחדת היתה אצל רבן של ישראל מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל אשר שנשא על ליבו את כל עולם התורה ואשר כל יחיד ויחיד וכל ישיבה וישיבה היתה חקוקה על ליבו, לישיבה הקד' אשר רבותינו מרנן ראשי הישיבה זצוק"ל ויבדלחט"א נועצו בו תדיר בכל ענייני הישיבה ואשר הרבה לסייע להצלחת הישיבה ברוחניות ובגשמיות בדרכים רבות ומופלאות. על לב כל תלמידי הישיבה חקוקים הרגעים המרטיטים בחודשי אלול במשך כעשור שנים, כאשר זכינו שהיה מגיע לשאת מדברות קדשו שיחת חיזוק לקראת הימים הנוראים בהיכל בית המדרש המרכזי, כאשר ההיכל כולו מלא וגדוש וכך כל חדרי המבואות והמדרגות באלפי תלמידי הישיבה ועוד רבים מבני תורה אשר נקצו לשמוע את דבריו המאירים והנוקבים מלאים חיזוק לתורה תפילה ויראת שמים. מפני קוצר השעה אנו מביאים הנה את הסיפור דלהלן ועוד חזון למועד להרחיב בע"ה בגליון הבא ביריעה נרחבת אודות הזיקה המיוחדת של רבינו לרבותינו ראשי הישיבה ועל כל פעליו להצלחת הישיבה משך כל השנים. היה זה באחת הפעמים כאשר

מרן ראש הישיבה הגרנ"צ פינקל זצ"ל רצה לנסוע לחו"ל לדינר שנערך שם עבור הישיבה, אך בקרב בני המשפחה היה חשש שתקשה עליו הנסיעה מחמת מצב בריאותו הרופף וביקשו בני המשפחה מאת רבו המובהק הגאון רבי חיים קמיל זצ"ל שישפיע על ראש הישיבה שלא יסע. רבי חיים התכונן לעלות ירושלימה ולדבר עם מרן הגרנ"צ שלא יסע הפעם לחו"ל, אך ביני לבני התגלה אליו בחלום רבו מרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי אליעזר יהודה פינקל זצ"ל, והורה לו שלא ימנע מרבי נתן צבי לנסוע, כי על ידי נסיעתו הוא ירבה תורה! כיון שכך עמד רבי חיים קמיל ונועץ ברבינו מרן הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל כדת מה לעשות, והאם הוא צריך להתייחס לחלום זה. ענה לו רבי אהרן לייב שעליו להתייחס לחלום ושרבי נתן צבי יסע לחו"ל ובעז"ה יצליח. וכך הוה שמרן ראש הישיבה הגרנ"צ נסע לחו"ל, וזכה אז להצלחה רבתי באותו דינר. ומן השמים ירחמו שיהא למליץ יושר עבור הישיבה הקדושה ראשיה ותלמידיה ועבור כל בני התורה שבדור אשר כל ימיו היה מסור להצלחתם ועלייתם בתורה ויראת שמים.

שיחת רבינו מרן הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל שנמסרה בהיכל הישיבה הקד' בימי הרחמים והסליחות במעמד אלפי תלמידי הישיבה

התורה היא עיקר החיות של היהודי

של חבוקק נחחדש שאם חסר לו התורה הרי הוא מיד מת ולא רק שחסר לו חסרון בחיים, אלא שזה חיותו. וזה במצוות גם מצוות דאורייתא וכן מצוות דרבנן, ואדם לפעמים יכול לקיים מצוה בקל, וכגון שאומרים במקום שאינו רחוק ממנו קדיש, ויענה אמן יהא שמיה רבה, וכח המצוה הזו היא גדולה שחז"ל אומרים ע"ז שהאומר איש"ר בכל כחו אפי' יש בו שמץ של של עבודה זרה מוחלין לו, ועבודה זרה היא הרי מהעבירות החמורות מאד ובכל זאת זה יכול להצילנו. וכן כאן אם לא ענה איש"ר הרי אין בזה עבירה אלא שהוא כמו שכתב הרבינו יונה שיתבע על כך שלא חמד יופי המצוה לשבח את הקב"ה בדבר שהקב"ה נהנה ממנו. והמשלנו משל בזה למלך שאהב מאד לשמוע נגינה והיה אדם אחד שעבר עבירה חמורה למלכות אבל הי' יודע לנגן ביופי נפלא, אז המלך שומע את נגינתו, גם כאן אף שיהודי יש לו עבירות חמורות כאלו אבל אם משבח את הקב"ה אז הקב"ה שומע את שבחיו. ואדם שאינו עושה כן הרי חסר לו בחיותו האמיתית ובכך שאינו חומד יופי המצוות.

לפי שדגים חיותם הוא במים וכשיצא מן המים הוא מת ואין לו חיות (ואף על פי שלא מת מיד), משא"כ בבהמה אין הכוונה שחיותה היא ביבשה ולא בים אלא כשבאה בים אז המים מפריעים ונכנסים באבריה ואז היא מתה, והכוונה שהמים מזיקים לה, ולא שאין להם חיות במים, ולכן דימו חז"ל את ישראל לדגים והוא מפני שיהודי החיות שלו הוא תורה וכשיצא מן התורה אין הכוונה רק שיש לו חסרון שמפריע לו בחיותו וגורם לו להקרא מת, אלא שאינו נמצא במקום חיותו וכמו שאמרנו חז"ל מן הפסוק ראה נתתי לכם את הברכה את החיים שקיום התורה הוא חיים, אבל מפסוק זה

נאמר בגמ' בע"ז (ג' ע"ב) אמר רב יהודה אמר שמואל מאי דכתיב ותעשה אדם כדגי הים כרמש לא מושל בו, למה נמשלו בני אדם [הכוונה היא לכלל ישראל] כדגי הים לומר לך מה דגים שבים כיום שעולים ליבשה מיד מתים, אף בני אדם כיון שפורשים מדברי תורה ומצוות מיד מתים.

וצריך להבין בזה, למה צריך ללמוד מפסוק זה שבנ"א שאינו עוסק בדברי תורה הוא מת, וממנ"פ, אם הכונה שהוא מת ממש כיון שאינו עוסק בתורה, זה קשה מאד והרי אנו רואים מעשים בכל יום שאנשים שעושים הרבה עבירות ואפילו מאריכים ימים, אלא הכוונה היא שהוא חשוב כמת מפני שרשעים בחייהם קרויין מתים, וזה פלא, למה צריך דוקא פסוק זה הלא כל התוכחות שבפ' בחוקותי ופ' כי תבוא הרי כתוב שם עונשים חמורים מאד לכל מי שעובר על מצוות ה' ומי שאינו עוסק בתורה, וא"כ מה צריך פסוק זה בחבוקק.

וכן צריך להבין למה נקטה הגמ' רק המשל הזה של דגי הים שכשפורשים מן הים מיד מתים, ולמה לא נקטה הגמ' משל הפוך שכל דבר שלא נמצא במקום גידולו וכגון שחיה או בהמה הנכנסת למים תמות מיד. לכן אפשר לומר כך, שהרי ידוע שיש מצוות שאדם מחוייב בהם ויש מצוות כגון ציצית שאינו חייב רק כשיש לו ד' כנפות, אבל אינו מחוייב להשיג ד' כנפות, אבל מ"מ כתוב בגמ' שבעידנא דריתחא בעת שיש זעם אז הקב"ה מעניש גם על זה, ואם הוא אינו חייב אז באמת מפני מה מענישים אותו, אלא הוא כמו שכתוב ברבינו יונה (שערי תשובה ש"ג כ"ב) מפני שלא חמד יופי המצווה, ויופי הוא הרי בטעם של כל אדם, אבל כאן אדם הי' צריך להבין ולדעת שזה יופי אמיתי שיש בכל מצוה שהקב"ה נתן לנו.

ובנפשנו של אדם צריך שיהיה חמדה לקיים את המצוות מיופי שלהם, ואם אין לו חמדה זו אז נפשו פגומה וע"כ נענש בעידנא דריתחא, ואף על פי שאדם זה אינו עבריין ואינו פסול לעדות והוא גן לא עושה עבירה, אלא שאינו מתנהג עפ"י דרך התורה.

ולפי זה אפשר לפרש מפני מה נקט דוקא דגים שבים

מתורת רבותינו

מ'אמירה לנתינה' - יש דרך ארוכה...

אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי (מא, מ).

היה נדרש ממנו לשחרר את ישראל ממלכותו, ולהוציא עם שלם לחירות, הרי היה צריך לתת ולהחסיר מעצמו, הוא כבר אינו רואה כלום! מראים לו בחוש באותות ובמופתים, והוא אינו רואה מי ה'.

ובענין זה היה **מרן המשגיח רבי ירוחם מספה**, שכאשר הגרש"ז מקעלם נסע לייסד ישיבה על פי דרכו ושיטתו, ובא אצל עשיר אחד, והסביר לו את כל הענין, והלה התפעל מאוד מכל הענין. וכאשר פנה אליו שינדב ממונו בעבור הישיבה, מיד נהפך לאיש אחר.

לתת משהו מעצמו, קשה על האדם מאוד, ועל כן אינו רואה מאומה.

הגר"ד פוברסקי שליט"א

הרבה יותר מאשר ראה בימי יוסף. ההבדל בין פרעה שהיה בימי יוסף לבין פרעה בימי מרע"ה לכאורה מפליא הוא מאד.

אמנם הענין הוא פשוט, מפרעה שבימי יוסף לא נדרש מאומה, הוא נשאר על מלכותו וע"י שמסר ליוסף הנהגת המדינה לא חסר מאומה, אדרבה הוא הצליח - במינוי פקיד טוב שיכלכל את מדינתו, ויוסף מנהל הכל עבורו - "רק הכסא אגדל ממך".

כיון שלא נדרש ממנו מאומה והוא לא נחסר דבר, על כן ראה מיד את האמת, כמו אדם המשוחרר מכל הבלים וטמטום הלב, הרי הוא רואה בבהירות ובפשטות "מי ברא אלה" ומכיר האמת. מה שאין כן פרעה שהיה בימי משה,

יש להתבונן בהנהגת פרעה איך שהוציא אדם עלום שם מן הבוה והשליטו על כל ארץ מצרים, ונתן לו כל הסמכויות לנהל כלכלת מצרים וכו', "אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל דבר רק הכיסא אגדל ממך", ואח"כ אמר לו "ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים", התבטל התבטלות מוחלטת ליוסף ולכל מוצא פיו.

מאיך גיסא אותו פרעה עצמו [ובאמת אין נפק"מ אם זה היה פרעה בעצמו או לסוברים שהיה זה פרעה אחר] רואה איך שמשה ואהרן נכנסים אליו, וכדאיתא במדרשים כמה וכמה ניסים ופלאי פלאים אירע להם בעת כניסתם וכל דבר מדבריהם מתקיים, ועם כל זאת מורד ואומר מי ה' כי אשמע בקולו הלא ראה

איך מסר מדינה שלימה לאיש שאינו מכיר?!

אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך אתה תהיה על ביתי ועל פיך ישק כל עמי (מא, מ).

פרעה כי רק על איש כזה ניתן לסמוך, ולמסור בידו את ממשלת מצרים, כי אין כמוהו ראוי לכך במצב המיוחד בשנות השבע יש צורך באדם נאמן שלא יצאל את שנות השפע לאסוף אוצרות לביתו כי הפיתוי הוא גדול, ויכול ליטול הכל.

שיחות מוסר

מבאר מרן רה"י **רבי חיים שמואלביץ** זצ"ל: שהתלהבות פרעה מפתרונו של יוסף איננה בגלל חכמתו, אלא עיקר הענין הוא ההדגשה של יוסף בתחילת דבריו "בלעדי". הסביר יוסף לפרעה "אין החכמה משלי, אלא אלוקים יתן פתרון בפי לשלום פרעה". בזה שלא נטל לעצמו את הכבוד, רק שם עצמו כשליח, הבין

לכאורה לא מובן איך מוסר פרעה ליוסף את השליטה על כל מצרים, ובעצם על כל העולם בלי שום הגבלה? אמנם יוסף עלה על כל חכמי מצרים בפתרון חלומות, אבל בכל זאת היכן ראינו שלוקחים אדם שפותר חלומות ועוד עבד לשעבר ממוצא בלתי ידוע, ומוסרים לו ניהול מדינה שלמה?

השבטים חיו בתחושה שאין 'מקרה' רק הכל מה'

אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו (מב, כא).

אלקים מצא עון עבדיך" - הרי שבכל דבר ראו והכירו רק מעשי השם יתברך. הם היו חיים בהבנה זו שהוא לבדו המנהיג ואף שהעולם מתנהג כמנהגו של עולם, אבל רצונו ית' עשה ועושה את כל המעשים.

ובהשקפה זו נהגו מתתיהו ובניו ולא התעכבו מלרוץ בעצמם ולהילחם עם היוונים למרות מיעוטם ובאמונה זו הצליחו החשמונאים והביאו ישועה לישראל.

יד יחזקאל

תיכף ומיד יחסו את המאורע לחטא שחטאו לפני עשרים שנה, כאלו כל המאורע ההוא עמד לפנייהם כמו חי.

כל זה מפני שהבינו שאין שום סיבה לכל מקרה רק דבר ה' לבדו וכל מה שקרה להם מיד תלו ברצון ה' ית', וכן מצינו כשהשבטים מצאו מציאה אמרו "מה זאת עשה אלקים לנו" ולא נחו דעתם עד שאמר להם האיש "אלקי אביכם נתן לכם מטמון". וכשהעליל עליהם בדבר הגביע אמרו "מה נאמר ומה נדבר וכו'

שח מרן המשגיח **רבי יחזקאל לוינשטיין**: הנה דברים אלו נפלאים למתבונן בהם. מעשה מכירת יוסף קרה להם כ"א שנים לפני זה, וגם הרבה יש לתלות דברי האיש אליהם במה שהרבו לספר לו אודות אחיהם הקטן שאצל אביו ואחיהם שאיננו, וכמו שרואים שהיה ליעקב טענה עליהם "למה הרעותם לי, להגיד לאיש העוד לכם אח" (מג, ו), והם לא עשו כן, שלא אמרו "לא היה לנו לדבר אתו כן אלא כך היינו צריך לאמר" וכו', וכו', אלא

מתורת רבותינו

נר-חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד

כתב הרמב"ם (פ"ד מהל' חנוכה הי"ב) וז"ל: **"מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד**, וצריך אדם להזהר בה כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח הא-ל והודיה לו על הנסים שעשה לנו".

ודקדק מורינו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל מדוע הוסיף כאן הרמב"ם הגדרה מיוחדת שלא מצאנו לה חבר בכל מצוות התורה, והוא

ולפי זה, אומר הגרא"ב, נחזי אנן, אם כל המצוות שבתורה נקראות חמודות וחביבות מאד משום שיש בהן תכלית וכוונה שנודה לשמו, א"כ במצוות נר חנוכה שכל ענינה ויסודה הוא להודות על הנס, בודאי שתהא נקראת 'מצוה חביבה היא עד מאד'.

ברכת אליהו (סי' ב; עמ' ה')

דמצות נר חנוכה 'מצוה חביבה היא עד מאד'. וביאר עפ"י דברי הרמב"ן (פרשת בא יג, טז) שכתב וז"ל: "ולפיכך אמרו (אבות פ"ב מ"א) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה, שכולן חמודות וחביבות מאד, שבכל שעה אדם מודה בהן לאלוקיו, וכוונת כל המצוות שנאמין באלקינו ונודה אליו שהוא בראנו וכו'" עכ"ל.

חנוכה הוא 'יום טוב' של בחורי הישיבה

דרש מרן ראש הישיבה הגרנ"צ פינקל זצ"ל: אנחנו עומדים כעת בתחילת ימי החנוכה. ונראה לעורר בזה הרגשה נפלאה, שהתעוררתי מתוך התפילה שנתייחדה לשבח ולרומם את נס החנוכה. שהנה, אף שמתתיהו ובניו עמדו בגבורה ובעוז בכל הקשיים והניסיונות שהיו להם, מכל מקום מצינו בתפילת על הניסים שנקראו 'צדיקים' ועוסקי תורתך. שבחים אלו ניתנו להם גם בגלל מסירותם הרבה לעסק התורה בכל עת ובכל שעה - עד שנקראו 'עוסקים', וכפי שכבר שביארנו בכמה מקומות ש'עוסק' בתורה היינו שהתורה נעשית כעסק

אני בטוח שמי שידע לנצל ימים אלו כדבעי, יתעלה ויתרומם עד שיגיע לדרגה גבוהה כל כך שירגיש את השלווה המיוחדת השמורה לעמלי התורה.

ורגילים אנחנו לומר שחנוכה הוא 'יום טוב' של בחורי הישיבה, ולמרות שבכל יום טוב קשה קצת ללמוד, הרי שבחנוכה אסור להתבטל. זהו תורף ענינו של חנוכה, ללחום כנגד מזימת היונים 'להשכיחם תורתך'. ולכן החיוב שלנו הוא להעמיק ולהשקיע את כל מהותנו בעסק התורה הקדושה, שתהא חקוקה בנו בלא הפסק.

שיחות הגרנ"צ - פרשת וישב

שלו והוא טרוד בה בכל עת ועת. וכן גם משום שמסירותם לא הופסקה עד שסיימו את מלאכתם וממילא הם בכלל אלו המתחילים את המצוה וגומרים אותה שמראים על יקרת המצוה בעיניהם.

נמצא על פי זה, שחנוכה הוא הזמן הראוי ביותר להתחזק ולהתעלות בלימוד התורה כפי שמצינו במתתיהו ובניו שלא הניחו את עסקם בתורה למרות קשיי המלחמה.

והנה מה כואב הדבר על הרפיון שיש בימים אלו של חנוכה, למרות שהוא הזמן הראוי ביותר להתעלות ולהיות שקועים בעמל התורה.

המאור שבה מחזירן למוטב

בתפילת 'על הניסים' בימי החנוכה אנו אומרים: "כשעמדה מלכות יון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך".

דקדק מרן ראש הישיבה הגאון רבי רפאל שמואלביץ זצ"ל, כי יש כאן הדגשה מיוחדת על השכחת התורה, ומלבד העברה הכללית מחוקי רצונך שעמדה מלכות יון הרשעה על עם ישראל ביטולם מעסק התורה.

וביאר זאת עפ"י מה שאמרו חז"ל (פתיחתא

בימים אלו, שזכינו שנתקיים 'וזדים ביד עוסקי תורתך', הרי אנו צריכים לעשות להיפך ממלכות יון שגזרו 'להשכיחם תורתך', ולהתחזק בלימוד וזכירת התורה, והדרך לכך היא בהתחזקות של התחברות לחכמים, להוסיף והתעלות בפלפול הלימוד אשר כל אחד מעורר את חבירו להתגבר בהבנת התורה, ועל ידי חיבור לחכמים אפשר לזכות להיות כמעין המתגבר, כל אחד ואחד כפי מדרגתו.

ליקוטי חכמה ומוסר (עמ' ק"ל)

דאיכה רבתי) "הלואי אותי עזבו ותורתי שמרו, שמתוך שמתעסקין בה המאור שבה מחזירן למוטב", ובפסיקתא דרב כהנא (טו, ו) הלשון הוא: "המאור שבה מחזירן אלי", והיינו שגם אילו היו מעבירים אותם מחוקי הקב"ה, הרי כל זמן שישראל עוסקים בתורה עדיין יש להם קשר להשי"ת, והמאור שבה מחזירם אליו, ולכן ביקשו היונים בעיקר להשכיח מהם את התורה, שע"י זה ינותק הקשר עם הקב"ה, ואז חלילה כבר אין תקוה לכלל ישראל.

"זאת חנוכה" - האט דאס איז חנוכה!

מרן ראש הישיבה שר התורה **רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** (שנסתלק בג' טבת תשל"ט) היה מפרש בצחות לשונו את המונח "זאת חנוכה", שאמנם בפשוטו נקרא על שם הקריאה דיומא, זאת חנוכת המזבח, אבל דורשי רשומות כבר יצאו לדורשו, ואמר

ואכילת ארוחות במקום ההדלקה, ריבוי הכנות, ועוד ועוד מפסידים הרבה משקידתם. ואילו ביום שמיני שכבר הודלקה השלהבת בלילה שלפניו, והיום הוא יום לימודים רגיל לכל ענייניו, "זאת חנוכה" האמתי (ובלשונו האט דאס איז חנוכה!).

הגר"ח לפי שימי החנוכה היו ראויים להיות ימי שקידה בכפליים כאמור וכמובא לעיל. אלא שבעוונותינו הרבים מכיון שההדלקה חלה באמצע סדר ב' נפגע כל הסדר והמהדרין בשעה זו בביקורי סבא וסבתא וקבלת דמי חנוכה וסיבוב ה"דרידעל" ואכילת מיני סופגנין

מבאר רבותינו

בימי החנוכה - הקב"ה מראה לנו חיבה ואהבה מיוחדת

איתא בגמ' בשבת (כא, ב) מאי חנוכה, וכתב רש"י (ד"ה מאי) על איזה נס קבעוה, דתנו רבנן כשנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן, ומסיקה הגמ' לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה. משמע מהברייתא שההלל וההודאה נקבעו על נס פך השמן.

ויש לתמוה, מדוע קבעו ימים טובים של הודאה על נס פך השמן ולא על המלחמה, לכאורה הניצחון במלחמה היה הרבה יותר חשוב מאשר נס פך השמן.

שאלה נוספת. אצל יוסף הצדיק שמכרו אותו לישמעאלים כתוב שאירע לו נס שגמליהם נשאו בשמים, כדי שהצדיק לא יריח ריח רע. ולכאורה בצרה הגדולה שיוסף נמצא בה, שהוא נמכר עתה לעבד במצרים, מהי המשמעות ומהו הריווח הגדול בכך שהיה סביבו מעט ריח טוב.

מרן רה"י **רבי חיים שמואלביץ זצ"ל** אמר על כך יסוד נפלא. בשעת הניצחון שה' עשה לאבותינו בניסים ונפלאות, נוסף על הניצחון עצמו ה' נתן להם עוד נשיקה של אהבה - וזהו נס פך השמן. ודאי שהניצחון הוא העיקר, אבל את החג קבעו על נס פך השמן, על הנשיקה. כך אצל יוסף, זה שהגמלים נשאו בשמים הוא מפני שרשב"ע רצה להראות ליוסף בעת צרתו את האהבה שלו אליו.

אדם מרשה לעצמו לתת מכה למי שהוא קרוב

אצלו, מי שאינו מאוהביו לא זוכה לקבל מכה. לפעמים ה'נשיקה' הכי טובה זו מכה. סטירה כואבת מאוהב היא בעצם נשיקה של אהבה, נשיקה מלאת רחמים.

כשהייתי בחור ובאתי לישיבה ישנתי חצי שנה בביתו של ראש הישיבה ר' אליעזר יהודה זצ"ל, אחר כך עברתי לגור בפנימייה. תקופה מסוימת, אחרי שכבר הייתי בפנימייה, נסעתי לאמריקה לבקר את ההורים, וכשחזרתי ראש הישיבה ביקש שבליילה הראשון אישן אצלו בבית. הגעתי לישיבה מאוחר, כשהוא כבר ישן, אך הוא השאיר הודעה שאבוא לישון בביתו, וכך עשיתי.

בבוקר כשהתעוררתי, כשפתחתי את העיניים, ראיתי שראש הישיבה עומד על יד המיטה שלי ומחכה שאתעורר, ומיד כשראה שהתעוררתי הוא התכופף אלי ונתן לי נשיקה. סיפרו לי אחרי זה שאני זכיתי למה שאף אחד מהנכדים שלו לא זכה לו; הוא אף פעם לא היה מנשק, ואני זכיתי לנשיקה. את הנשיקה הזו אני מרגיש בלחיי עד היום הזה, ואני משתדל בכל כוחי להעביר את הנשיקה הזו אליכם.

לפעמים זו נשיקה מתוקה, ולפעמים זו נשיקה כואבת, אבל תמיד זו נשיקה. אומר לנו רבי חיים שמואלביץ שבמכירת יוסף היו בשמים, ריח טוב, ובחג החנוכה היה נס פך השמן. שניהם נשיקה מהקב"ה. כתוב והלכת בדרכיו של הקב"ה, והנהגה הזו, הנהגת הנשיקה,

מחייבת גם אותנו.

לפני כמה זמן סיפרו לי סיפוי שמראה עד כמה האדם עצמו פעמים רבות אינו שם לב למשמעות של מעשיו. בחור אחד למד בישיבה וירד מהדרך, התקלקל; כנראה שהתרחק מאוד. אחרי זמן מסוים הוא חזר בתשובה, והיום הוא בחור ירא שמים. שאלו אותו מה הביא אותך לחזור בתשובה, והוא אמר שפעם אחת בשמחת תורה הוא בא לישיבה, ואני באמצע הריקודים ראיתי אותו, ניגשתי אליו והכנסתי אותו לתוך המעגל, לפני כולם. לדבריו עצם זה ששמתי לב אליו וקירבתי אותו, זו הסיבה שבסופו של דבר הוא חזר בתשובה. אני לא זוכר כלל את המעשה הזה, אך ממנו רואים עד כמה מעשה אחד, למרות שהוא קטן מאוד ביחס לדברים אחרים, יכול להשפיע, ובאמת הדברים הקטנים שהאדם עושה הרבה פעמים יותר חשובים מהדברים הגדולים.

בחינוך צריכים שמאל דוחה וימין מקרבת. הדחייה היא רק בשמאל, והעיקר הוא הימין. יש אנשים שהם עליזים ושמחים, ויש אנשים שהם קרים. זה נובע ממהלך החיים, המשפחה והבית. אם יש קירוב בין בני הבית כולם יוצאים עליזים ושמחים, ואם האווירה בבית כבדה ותקיפה החינוך במצב בעייתי. ודאי שלא צריך שיהיה הפקר בבית, צריכים לפעמים לתת סתירה, אבל האווירה באופן כללי צריכה להיות אווירה של קירוב. ילד שהוא שמח ועליז סימן שהוריו מקרבים אותו, ואם הילד ממורמר לא

חנוכה

יה"ר שה' יפתח ליבנו ויאיר את ליבנו לאהבתו, שנתייחס כל אחד לחברו בקירוב של אהבה, ושנזכה למה שכתוב בגמרא שמי שנזהר בנר יזכה לבנים תלמידי חכמים.

דרשת מרן ראש הישיבה הגרנ"צ – נדפס בקובץ קול התורה

את כל זה אנו לומדים מהנהגותיו של הקב"ה. **בימים אלו אנו מרגישים את הקרבה לה' ית' בזכות הדבר המיוחד הזה של נס פך השמן. היום אחה"צ כשנדליק נרות ונגיד שעשה ניסים, ירגיש כל אחד מאיתנו שהוא מקבל נשיקה מיוחדת מאת הקב"ה, וכך נגביר גם את האהבה שלנו לריבונו של עולם.**

טוב לו בבית. לפעמים מילה אחת טובה במקום הנכון שווה יותר מאלף תוכחות. העיקר הוא שצריך להיות קירוב בין אדם לחברו, אווירה של ריחוק יכולה לקלקל הרבה מאוד. זה נוגע לחיים בין איש לאשתו ובין אדם לחברו. צריך לדעת לפרגן לשני, צריך לדאוג לאווירה טובה.

עיון בפרשה

בירור בחידוש הנפלא – שפך השמן שמצאו – היה משמן המשחה

תמצא לומר שהדליקו בשמן המשחה, א"כ לא היה כאן נס מיוחד של חנוכה, דהלא בשמן המשחה היה נס זה תמיד מאז ומעולם, שכל מה שלקחו ממנו לא נחסר ממנו מאומה. ה. בספר **משנה שכיר** (דרושים לחנוכה) מוסיף קושיא חמישית: קשה, אף אי אמרת דהוראת שעה דנתגלה אז לגודל חביבותן של ישראל, א"כ קשה הלא מבואר בקרא דשמן המשחה היה י"ב לוגין, ומדה זו קיים לעז, כמבואר בפ"א דכריתות (ה, ב) והוריות (יא, ב) שם. ואם כן, אם נתגלה אז שמן המשחה, א"כ היה י"ב לוגין שהם כ"ד חצי לוגין, שהן סגי על הדלקה של ג' ימים ועוד יותר, וא"כ איך אמרו שלא היה להדליק אלא ליום אחד בלבד. א"כ מפאת כל זה דבריו נפלאים וחתומים. ודו"ק.

אף **החיד"א** בספרו **מדבר קדמות** (מערכת ח אות כ"א) מביע פליאה וכתב בזה"ל: "ובענין הפך והשמן, הרב ברכת הזבח בספרו 'ברכת שמואל' כתב עניינים תמוהים ונפלאים".

אף בנו **רבי צבי הירש קאייידנור** זצ"ל בספרו **קב הישר** (פרק צ"ו) כתב כהאי גווני, שמצאו צלוחית שמן שבה היו מושחין מלכי ישראל, וכל כהן גדול שהיה טעון משיחה, נמשך באותו פך של שמן המשחה עכ"ל.

גדולי עולם נתקשו בחידוש נפלא זה – שפך השמן היה משמן המשחה – מכמה טעמים וקושיות:

א). מי התיר לבני חשמונאי להדליק במנורה משמן משחת קודש, שהדין הוא שהמשחמש בו והסך ממנו על זר חייב כרת. ב). במסכת כריתות (דף ה:) אמרינן ששמן המשחה נגנז וכולו קיים לעתיד לבוא, ואז בימי בית שני לא נמשח הכהן גדול רק ע"י ריבוי בגדים. ואם כן איך נשתמשו ממנו להדלקת המנורה. ג). הרי בשמן המשחה היו מעורבים סממנים אחרים, ואם כן אינו כשר כלל להדליק בו, שהרי למנורה צריך שמן זך בלבד. ד) אם

חידוש נפלא מביא בעל 'ברכת הזבח' **רבי אהרן שמואל קאייידנור** זצ"ל (נפ' ה"א תל"ו) בספרו ברכת שמואל על התורה (שלהי פר' מקץ ד"ה ואגב) וזה לשונו: "מצאתי בספר ש"ך על התורה [להרה"ק רבי מרדכי הכהן זצ"ל מגורי האריז"ל] שכתב בהאי לישנא: "אותו שמן שיצק יעקב על האבן אשר שם מראשותיו, נתגלה לו אותו הפך, וראה יעקב את כל הניסים שנעשה בפך זה שנמשחו בו כל הכלים של בית המקדש ומשכן ובו נמשחו כל המלכים, וזה היה כד השמן של אליהו ועובדיה [הנביאים] ונגנז לדורות לעולם הבא" עכ"ל.

ממשיך המהרש"ק: "והנה פשוט הוא בעיני שגם אותו הפך נתגלה גם כן לבני חשמונאי שהיה חתום בחותמו של כהן גדול של אהרן הכהן דכתיב גביה (שמות ל, לא) "זה לי לדורותיכם" לעולם הבא, ובו הדליקו שמונה ימים לפי דרכם, לרמוז שנתקן מידת ח' שהוא הו"ד, והמותר נגנז לעולם הבא עכ"ל הברכת שמואל.

הנס נמשך מבחינת שמן המשחה

לחנוכה (סי' כ דף קז:) כתב: ולדעתי כוונת "קב הישר" שמצאו שמן שהיה מוכן לערבו עם סממנים שבאים לשמן המשחה, ועדיין לא נעשה כלל רק הוכן השמן הזה, ושמן זה מצאו, ומיושבין כל הקושיות עכ"ל. וע"ע **בנר מצוה** (דף מב.) שרצה לומר שכוונת הקב הישר על שמן אפרסמון עיי"ש.

'שמן זית פשוט' הכשר למנורה, ובה הדליקו עכ"ל. וכיוצא בזה כתב בהקדמת **ים התלמוד** שממה שהושפע משמן המשחה בדרך נס בזה הדליקו, ולא שהדליקו בשמן המשחה ממש, עיי"ש.

תירוצים נוספים מצאו באחרונים, ונציגם בקיצו: בספר **ברכות שמים** (קאשו) בקונטרס

ביאור נוסף מצינו מה**אמרי אמת** מגור זצ"ל (ליקוטי אמרי אמת עמ"ס שבת שם): אולי כוונתו שמאותו מקור שהיה שמן המשחה היינו ממעשה ניסים, משם נלקח הפח הזה עכ"ל. אף **החיד"א** רמז לכע"ז בקוצר אמרים (בספרו דברים אחדים דרוש ל"ב), וז"ל: "למאי דפשיטא להרב (ברכת הזבח) שזה הפך מצאו בני חשמונאי, נאמר ששרתה ברכה והושפע

מצאו פך שנשתמשו בו בשמן המשחה

קולמוסים רבים נשתברו לתרץ מדרש פליאה זו, יש שרצו לתרץ שאין הכוונה שהיתה הנס מהשמן המשחה ממש, אלא באותו פך שהיו משתמשים בה כשהיו מושחים את הכהנים הגדולים והמלכים, ונעתיק בזה מה שכתב בספר **שבת של מי** להגאון רי"ש מסיניגאליא במסכת שבת (דף כא: ד"ה שהיה) וזה לשונו: ואם תראה בספר **קב הישר'** פרק צ"ו שכתב דפך של שמן שמצאו היה פך שמן המשחה,

פך כשהיו צריכים להימשח בשמן המשחה, והכהנים שבאותו זמן מלאו הפך ההוא משמן זית לעלות נר תמיד וחתמו וגנזו, לא שהיה שמן המשחה ממש, זו היא כוונת הרב, דגברא רבה אמר מילתא וצריך לדקדק ולבארה. ואם תשאל מאן אמר ליה דהיה פך שהיו משתמשים מעיקרא בה למשוח הכהן בשמן המשחה, אומר אני דילמא מציאה מצא איזה מדרש או איזה גילוי דאנחנו לא נדע עכ"ל.

אל תטעה בכוונתו לומר דהשמן שמצאו היה שמן המשחה, דזה אי אפשר לאומרו, דגמרא ערוכה היא בכריתות (דף ה:): דשמן שעשה משה רבינו ע"ה, במדבר שלקו העקרים וכו' ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים וכולו קיים לעתיד לבוא, וכן פסק הרמב"ם בפ"א מהלכות כלי המקדש (ה"ח) שבבית שני לא היה שמן המשחה. אלא כוונת הרב ז"ל לומר **דהפך שמצאו היה אותו הפך שהיו משתמשים באותו**

ימים מקדם

בימים ההם בזמן הזה.

מרון ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל בהדלקת נר חנוכה בפתח ביתו

איננו עושים זאת עבורנו

עצה ותושיה. מרן רבינו הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן זצוק"ל עם מרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל בהיכל הישיבה הקד' לאחר משאו בעשרת ימי תשובה.

עבור התורה מוכן היה לעשות לפעמים דברים שנגדו לחלוטין את אופיו. ידידי הישיבה ותומכיה מספרים סיפורים מדהימים על ברכות שרבינו העניק והתקיימו במלואן. בעת ביקור אצל עשיר התאונן הלה שמצבו קשה, ואין לו אפשרות לתת תרומה מכובדת. השיבו רבינו: "אכן מצבך קשה. אולם מצבנו קשה בלי כל השוואה".

כשהחל הלה להתווכח אמר לו רבינו: "באנו לבצע ביזנעס! מה למעשה?" אמר הלה: "אתאמץ לתרום סכום גדול, בתנאי שתבטיחו לי ישועה בתחום זה וזה". לפליאת המלווים הסכים ראש הישיבה לתנאי כשיצאו מהפגישה שאלו בנו: "אבא, איך אפשר היה להבטיח, הלא הישועה תלויה בעוד גורמים?" השיבו כדרכו: "וכי אני עושה כן בשבילי? אני בא בשביל התורה!"

כידוע, היה ראש הישיבה רגיל במשך כל השנים להיוועץ תמיד בגדולי הדור באחת הפעמים האחרונות, כשנכנס למעונו של רבינו **מרן הגאון רבי אהרן לייב שטיינמן זצוק"ל**, וסיפר על כוונתו לצאת שוב לגולה למסע גיוס כספים, שאלו מרן: "וכי יש לך כח לנסוע?" ומרן הגר"צ השיבו בפשטות: "בעצם לא. אבל אני יכול לנסוע בלי כח". למען התורה מסר לא רק את כוחותיו אלא את הכוחות שלא היו לו.

לאחר פטירת חותנו מרן ראש הישיבה הגאון רבי ביינוש זצוק"ל, חיתן רבינו את אחד מבניו, ובחנתונה השתתף **הגר"ש וולכה זצלה"ה**. נגש רבינו ואמר לו שאינו יודע כיצד יוכל לקחת את עול הישיבה על שכמו: "הרי אנו כילדים ממש". השיבו המשגיח: "עם מידת האחריות תיווכח שד' יהי בעזרך". זו, אכן, אחת המשימות העיקריות שנטל על שכמו. נטילת עול האחריות לביסוסה ולהרחבתה של הישיבה על שכמו, תוך דאגה עמוקה ותמימית לכל המתרחש בה.

במוצאי שבת אחת, בה שהה רבינו בפלטבוש, קיבל טלפון בהול בו הודיעוהו שמחכה לו פגישה חשובה בעיירה מרוחקת. מלווהו שאל האם לוותר על הפגישה בשל תשישותו מסדרי הלימוד בשבת קודש. ראש הישיבה השיב בשלילה מוחלטת: "משמים מכוונים את צעדינו", אמר. הם הגיעו לבית הנגיד בחצות לילה. הנדיב ביקש לדעת מהו הסכום המבוקש. רבינו השיבו: "אנו זקוקים כרגע למאה אלף דולר". הנדיב הפטיח: "אין כל בעיה", ונתן לרבינו את מלוא הסכום. לא ארכו הימים והנדיב הפך לאחד מיחסידיו של ראש הישיבה, ותרומותיו של הקבועות נעשו לחלק מן הבסיס התקציבי של הישיבה. אחריותו של רבינו לבוא לפגישה, עם בטחון בסיעתא דשמיא המלווה את דרכם – הוכיחו שוב את עצמם.

מעט לאחר שמרן ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל התיישב על כס ראשות הישיבה, נעשה היכל בית המדרש 'המרכזי' צר מהכיל. רבים התדפקו על דלתות הישיבה ולא היתה אפשרות טכנית לקבלם. אין מקום. רבינו להרחיב את בית המדרש לכיוונה של ישיבת זוועהיל. המדובר היה במשימה שאינה קלה כלל ועיקר. כל יסודות הבנין היו מונחים שם ונדרשה השקעה הנדסית וכספית ניכרת. תחילה פנתה הנהלת הישיבה לכ"ק האדמו"ר מזוועהיל שדר בשכונת וביקשה את הסכמתו.

האדמו"ר הגיב מיידית: "עבורי כל קול של טרקטור שיביא להרחבת גבולות התורה – הוא קול תורה". משנקבלו כל האישורים, הוחל בעבודה המעשית להרחבת אוהלה של תורה. ודבר ייחודי אירע כאן שראוי להדגישו: בכל עת שהיו בונים ויוצקים יסודות לבניי הישיבה, היה רבינו זצוק"ל מתעקש להיות נוכח במקום וללחוץ על דוושת היציקה. כך אירע ביתר מקומות התורה שנבנו לאחר מכן במשך השנים – בקיץ ובחורף, בבוקר ובערב, כאשר רבינו אינו מוותר להיות מעושי המלאכה ובוני המשכן וליצוק בעצמו את יסודות בנייה של תורה.

כבר בגיוס הכספים עבור הישיבה ראה עבודת קודש **"האמצעים לקיים תורה הן הן גופי תורה"** היה רגיל לומר. זו היתה אחת הסיבות המרכזיות להצלחתו המיוחדת. הכל ראוי מהי ההתייחסות האמיתית הניתנת לתפקיד כזה, ונכבשו בקסם עבודת הקודש הזו. ממילא נרתמו אף הם להחזקת התורה על ידו.

דוגמא לדבר רגש האחריות שאפף אותו במסעותיו למען הישיבה. באחת הנסיעות הראשונות לארה"ב היתה הטיסה מתישה ביותר. רבינו לא עצם בה עין אלא למד ואמר תהלים. בהגיעו למחוז חפצו, במקום לסור למנוחה החל מיד בסדרת פגישות שהתפרסה על כל היום כולו. קשה לתאר באלו קשיים נתקל במסעותיו, שרק חלקם הניבו פרי: למרות הקשיים רבינו לא הביע טרפוניה. באותו ערב, כששב מפגישותיו הרבות ומלוויו פרשו למנוחה, התקבל טלפון מאחד הגבירים שחפשו במשך היום. הלה הודיע שהוא ממתין להם ב'לורנס', מרחק שעת נסיעה מהם. המלוים היו משוכנעים שראש הישיבה לא יעתר להצעה. חולשתו ועייפותו לא יאפשרו טירחה עצומה כזו. לתדהמתם אמר בפסקנות: **"ניסע לנדיב עכשיו. הלא איננו עושים זאת עבורנו. זה הרי בשביל תורה. הקב"ה נותן כח למי שרוצה להגדיל תורה"**.